

ZAŽÍME TO SPOLU

Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky
Továrenská 7
P.O. Box 40
828 55 Bratislava 24

VÁŠ LIST ČÍSLO

VYBAVUJE Anton Horshkov

TELEFÓN +421 2 5882 7279

DÁTUM 09.07.2013

VEC **Pripomienky k návrhu opatrenia v procese konzultácií podľa § 10 Zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách – Verejná konzultácia o výberovom konaní na vydanie individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčných pásiem 800 MHz, 1 800 MHz a 2 600 MHz formou elektronickej aukcie**

Názov návrhu opatrenia: **Verejná konzultácia o výberovom konaní na vydanie individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčných pásiem 800 MHz, 1 800 MHz a 2 600 MHz formou elektronickej aukcie** (zo dňa 06. 06. 2013)

Identifikačné údaje dotknutej osoby:

Slovak Telekom, a.s., IČO 35 763 469

Kontaktná osoba:

Ing. Martin Čechák

Manažér národných regulačných záležitostí

Tel.: +421 2 5882 0020

martin.cechak@telekom.sk

Sumarizácia kľúčových návrhov spoločnosti Slovak Telekom

Slovak Telekom, a.s. (ďalej aj len ako "Telekom"), víta verejnú konzultáciu o výberovom konaní na vydanie individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčných pásiem 800 MHz, 1800 MHz a 2600 MHz formou elektronickej aukcie a ďalej sa v tomto vyjadrení detailne venuje viacerým otvoreným otázkam a navrhuje opatrenia na zlepšenie navrhovaných podmienok z hľadiska prínosu pre trh, podpory investícií do infraštruktúry a celkovej vyváženosti súvisiacich regulačných opatrení. Dávame Telekomunikačnému úradu Slovenskej republiky (ďalej aj len ako "Úrad") na zváženie aj viaceré možnosti vylepšenia priebehu samotného výberového konania, resp. opatrení na prevenciu jeho zlyhania.

Kľúčové pripomienky a návrhy Telekom sumarizujeme v nasledujúcich bodoch:

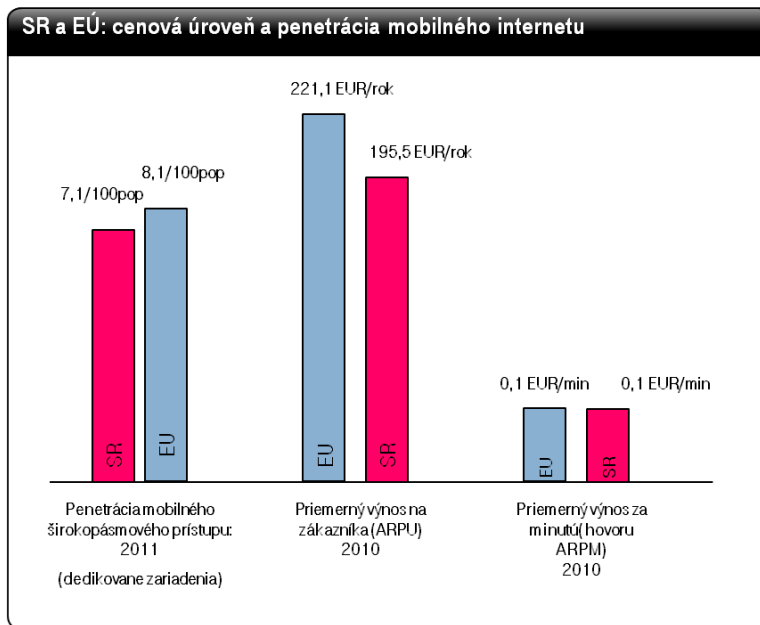
1. Je bezpodmienečne nevyhnutné, aby konkrétne a detailné pravidlá aukcie, t.j. Aukčný poriadok, vrátane príloh, boli podrobené verejnej konzultácii.
2. Úrad by mal vydať individuálne povolenia na obdobie minimálne 20 rokov, nakoľko aktuálne predpokladaná dĺžka trvania práv 14,5 roka je neprimerane krátka a bola by zatiaľ najkratšia zo štátov EÚ.
3. Navrhované podmienky národného roamingu, aj za predpokladu že ich "dobrovoľne povinné" prevzatie bude mať dostatočný právny základ, by sa mali upraviť tak, aby nepredstavovali (i) neprimerané zaťaženie pre poskytovateľa na úkor využívania jeho infraštruktúry pre vlastné podnikanie, ani (ii) neodôvodnenú a neprimeranú podporu pre oprávneného záujemcu; v tejto súvislosti Telekom navrhuje konkrétne:
  - a. Skrátenie trvania záväzku národného roamingu do konca r. 2020.
  - b. Obmedzenia okruhu oprávnených záujemcov iba na operátorov, ktorí aktuálne v SR mobilne siete neposkytujú.
  - c. Zvýšenie podmienky minimálneho pokrytia obyvateľstva vlastnou sieťou na 30%, v súlade s EÚ praxou.
  - d. Kľúčové podmienky národného roamingu, predovšetkým cena, by mali byť, vzhľadom na absenciu nálezu o akomkoľvek súťažnom probléme na slovenskom mobilnom trhu, ponechané na obchodné rokovania dotknutých strán; výlučne v prípade zlyhania rokovaní by mal Úrad rozhodnúť spor na základe platnej právnej úpravy a všeobecne platných princípov vyplývajúcich zo sektorovej regulácie.
  - e. Oprávnenie na národný roaming by malo byť podmienené plnením rozvojových kritérií/podmienok pokrytia obyvateľstva oprávneným záujemcom, nakoľko rozsiahly národný roaming prichádza do úvahy len ako dočasný nástroj na podporu efektívneho nového hráča, nie lacnú „regulovanú“ náhradu výstavby a prevádzky vlastnej infraštruktúry.

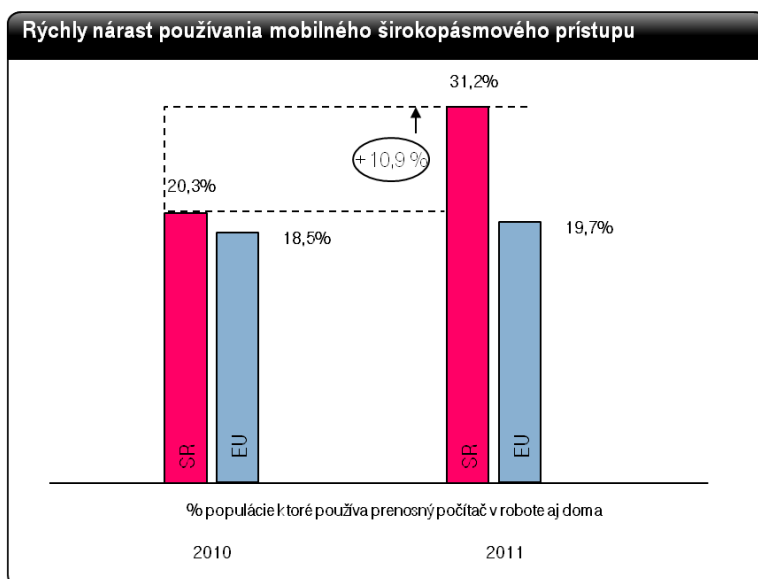
4. V časti týkajúcej sa záväzkov veľkoobchodnej ponuky by nemali byť predpísané podmienky spolupráce (najmä cenotvorba a rozsah služieb), navyše, tento záväzok by mal byť považovaný za splnený už v prípade dosiahnutia dohody o poskytovaní veľkoobchodného prístupu pre jedného virtuálneho operátora.
5. Na zabezpečenie toho, aby sa práva na používanie frekvencií získané v tomto výberovom konaní nenadobúdali so špekulatívnymi zámermi považujeme za nevyhnutné revidovať navrhované rovojové kritéria/navrhované podmienky pokrytia obyvateľstva, konkrétne:
  - a. zavedenie dvoch diferencovaných „míľnikov“ pre pokrytie populácie každou z frekvencií, a to v r. 2016 a 2018 (v r. 2016 a 2020 v prípade pásma 1800 MHz),
  - b. zvýšenie požiadavky na pokrytie populácie vlastnou sieťou v pásme 1800 MHz,
  - c. dočasne obmedzenie možnosti previesť alebo prenajať práva k frekvenciám nadobudnutým v tomto výberovom konaní, s výnimkou vzájomnej výmeny kanálov v doposiaľ fragmentovanom pásme 1800 MHz.
6. Navrhujeme, aby predmetom aukcie boli všetky doposiaľ nealokované bloky v pásme 1800 MHz a nie iba ich časť, nakoľko len takto sa dá zabezpečiť rýchly rozvoj kvalitatívne plnohodnotných LTE sietí.

1. Úvod

- Telekom zastáva názor, že trh mobilných elektronických komunikačných služieb v Slovenskej republike je vysoko konkurenčný, nakoľko:
  - Ceny pre koncových zákazníkov neustále klesajú a zároveň dochádza k zvyšovaniu dostupnosti služieb mobilných sietí pre slovenských spotrebiteľov.
  - Poskytnutie veľkoobchodného prístupu (formou národného roamingu) pre nového hráča na trhu úspešne prebehlo v roku 2007 na základe komerčných rokovaní a bez potreby zásahu regulátora.
  - Neevidujeme žiadne sťažnosti o neúspešných rokovaníach o spolupráci s virtuálnymi operátormi (MVNOs) – naopak, je jasne viditeľný trend rozvoja a rastu „brand resellers“.

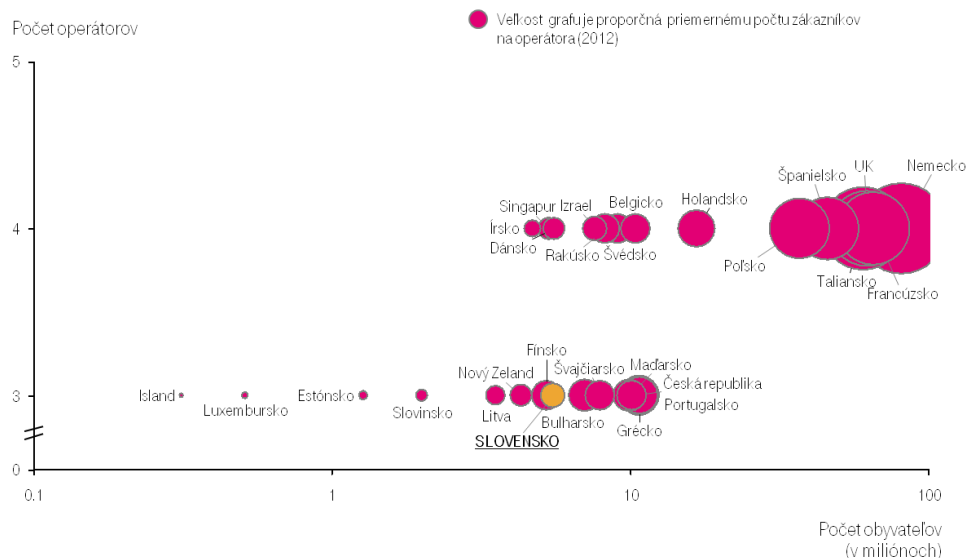

Zdroj: EU Digital Agenda Scoreboard, 2010 and 2011 data

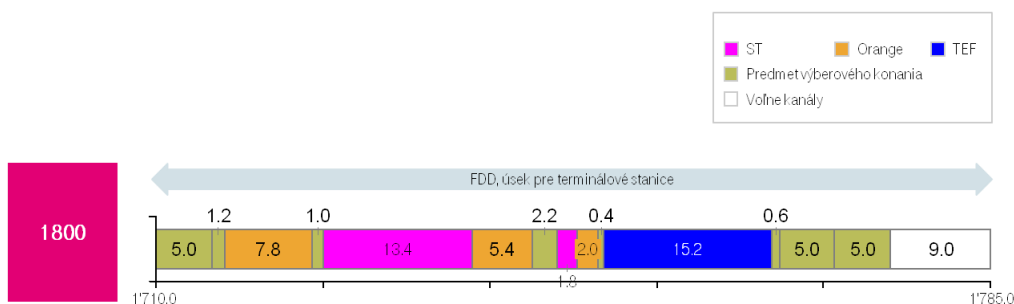
Zdroj: EU Digital Agenda Scoreboard, 2010 and 2011 data

- Všeobecným trendom ostatných rokov v členských krajinách EÚ je konsolidácia počtu mobilných operátorov na jednotlivých telekomunikačných trhoch, nie ich nárast. Trhy veľkosťou podobné Slovensku spravidla majú troch operátorov.

Poznámka: Nórsko (4.7M, 6 operátorov) a Hong Kong (7.2M, 7 operátorov) nie sú na grafe zobrazené
Zdroje dát: CIA work factbook, databázy poradenských spoločností

- Kľúčové pásmo pre technológiu LTE, 1800 MHz, je aktuálne fragmentované a bohužiaľ zatiaľ neexistuje dlhodobý koncept jeho používania tak, aby sa maximalizovali výhody pre koncových užívateľov, t.j. koncepčný prístup, ktorý by naznačil ako sa v budúcnosti vyrieši otázka celého doposiaľ neprideleného pásma, otázka defragmentácie (tzv. “reshuffling”) a tiež otázka cezhraničnej koordinácie.

- Pravidlá obchodovania s frekvenčným spektrom v SR sú nastavené skôr liberálne.

2. Pripomienky k jednotlivým častiam a ustanoveniam návrhu opatrenia:

2.1 Pripomienky k časti 5.4: Doba platnosti individuálneho povolenia na používanie frekvencií

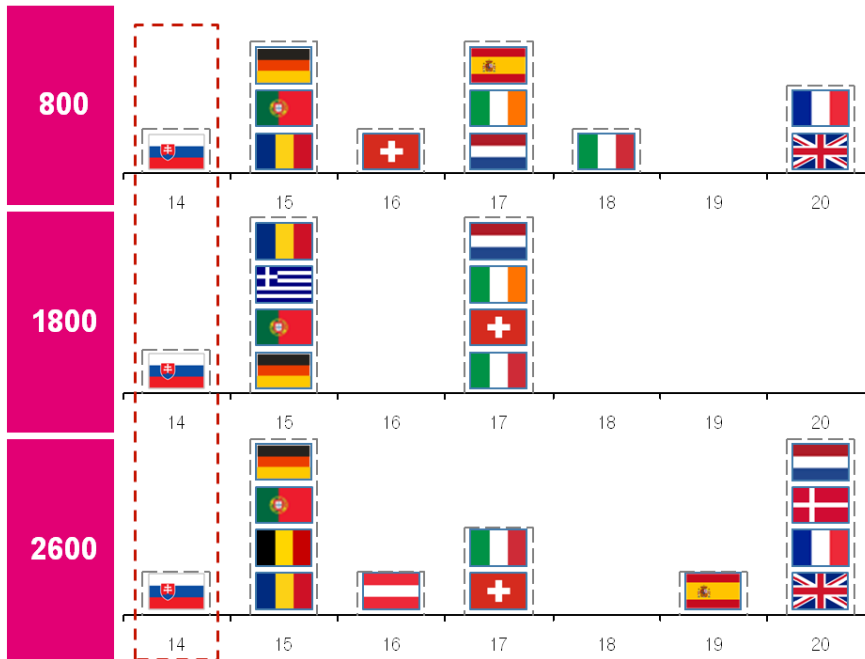

Úrad navrhuje, aby pridelené individuálne povolenia platili do 30.06.2028. Ak predpokladáme, že aukcia bude ukončená v závere roka 2013, udelené individuálne povolenia budú platiť 14,5 roka. Toto obdobie považuje Telekom za neprimerane krátke, zohľadňujúc predovšetkým objem investícií do infraštruktúry mobilnej siete a jej odpis na značne konkurenčnom trhu.

Konzultované výberové konanie pokrýva frekvenčné pásma, ktoré operátori plánujú využiť pre budovanie infraštruktúry sietí LTE. Takýto zámer si nepochybne vyžiada značné finančné investície. Nižšie uvádzame dôvody, pre ktoré považujeme navrhovanú dobu platnosti individuálnych povolení 14,5 roka z pohľadu návratnosti vynaložených investícií za neprimerane krátke na to, aby slovenským užívateľom boli poskytnuté moderné širokopásmové elektronické komunikačné služby:

- **Penetrácia služieb LTE si vyžiada určitý čas.** Rozširovanie nových technológií nebude okamžité, ale uskutoční sa v strednodobom horizonte. Užívateľia mobilných služieb budú potrebovať čas na prijatie novej technológie obstaraním si nových koncových zariadení a využívaním pokročilých širokopásmových mobilných služieb. Nepochybne bude existovať nezanedbateľný časový úsek medzi investovaním do výstavby novej mobilnej siete a postupnou návratnosťou prostredníctvom kritickej masy užívateľov služieb LTE. Trvanie individuálnych povolení v dĺžke 14,5 roka neprimerane obmedzuje časový rámec, v ktorom slovenskí mobilní operátori budú môcť dostatočne zužitkovať finančné prínosy novej infraštruktúry. Uvedená krátka doba trvania individuálnych povolení s vysokou pravdepodobnosťou spôsobí zásadné zníženie investícií do novej infraštruktúry, čo bude mať negatívny dopad na slovenských užívateľov mobilných služieb a slovenské hospodárstvo všeobecne.
- **Technológia LTE sa postupne inovuje.** Už dnes je zrejmé, že v období nasledujúcich 5 - 10 rokov možno očakávať ďalší vývoj LTE technológie. V tejto súvislosti Telekom registruje predstavené inovácie, medzi ktoré patrí štandard *LTE Advanced* alebo *4x4 MIMO*. Krátke trvanie pridelených individuálnych povolení postaví slovenských mobilných operátorov do obtiažnej situácie, lebo akákoľvek investícia do spomenutých inovácií LTE poniesie so sebou značné finančné riziko a tým menšiu ochotu investovať do ďalších inovatívnych technológií, resp. ďalšieho rozvoja vybudovaných mobilných sietí. Výsledkom bude iba obmedzená dostupnosť najmodernejších a najvyspelejších mobilných technológií pre slovenského užívateľa.

Ak sa pozrieme na aukcie spektra, ktoré prebehli v jednotlivých európskych krajinách v ostatnom období, vidíme, že trvanie licencie 14 - 14,5 roka je pri porovnaní s európskym štandardom najkratšie.

LTE aukcie v Európe: porovnanie dĺžky trvania licencií v rokoch

Z vyššie uvedených dôvodov Telekom navrhuje, aby Úrad opätovne zvážil trvanie pridelovaných individuálnych povolení a udelil ich na dobu 20 rokov.

2.2 Pripomienky k častiam 5.6.1, 5.6.2 a 5.6.3 (Národný roaming a Veľkoobchodné ponuky)
2.2.1 Národný roaming

Konzultovaný materiál v častiach 5.6.1 a 5.6.3, navrhuje široko formulovanú povinnosť národného roamingu. K tomuto návrhu má Telekom niekoľko zásadných pripomienok:

1. Právny základ pre proces ukladania tohto typu povinností prostredníctvom podmienok výberového konania nie je v súlade s platným európskym rámcom pre elektronické komunikácie ani s právnym poriadkom Slovenskej republiky.
2. Navrhovaný súbor podmienok národného roamingu predstavuje neodôvodnenú, neprimeranú a invazívnu reguláciu, najmä z pohľadu **navrhovaných usmernení cenotvorby národného roamingu na relevantnom trhu, kde nebol Úradom identifikovaný žiadny súťažný problém.**

3. Navrhované povinnosti, predstavujúce zásadnú podporu pre nových hráčov na trhu, s vysokou pravdepodobnosťou nedokážu účinne filtrovať tzv. špekulatívnych uchádzačov, keďže nie sú podporené dostatočnými požiadavkami na rozsah pokrytia pre potenciálnych záujemcov o národný roaming.

V nadväznosti na vyššie uvedené, **Telekom navrhuje systém úprav, ktoré nastavia navrhovanú povinnosť národného roamingu tak, aby reflektovala stav na trhu.**

Ad Právny základ

Máme za to, že pri konštrukcii povinnosti národného roamingu Úrad vychádza najmä z ustanovenia § 32 ods. 9 písm. f) Zákona č. 351/2011 zo 14. septembra 2011 o elektronických komunikáciách (ďalej len ZEK), ktoré znie: *“Individuálne povolenie podľa odseku 1 môže obsahovať len ... záväzky, ktoré na seba prevzal účastník výberového konania v priebehu výberového konania a ktoré uviedol v ponuke”*. Toto ustanovenie vychádza z Autorizačnej smernice, ktorá uvádza: *“Všeobecné povolenie na poskytovanie elektronických komunikačných sietí alebo služieb a práva na používanie rádiových frekvencií a práva na používanie čísel môže podliehať len podmienkam uvedeným v prílohe. Takéto podmienky musia byť nediskriminačné, primerané a transparentné a v prípade práv na používanie rádiových frekvencií v súlade s článkom 9 smernice 2002/21/ES (Rámcová smernica)”*.

Príloha v časti B ďalej vymenúva podmienky, ktoré môžu byť súčasťou individuálneho povolenia, medzi iným aj *“...akékoľvek záväzky, ktoré podnik získavajúci právo na používanie prevzal v priebehu postupu súťažného alebo porovnávacieho výberu”*. Túto podmienku je potrebné interpretovať v nadväznosti na čl. 15 recitálu smernice: *“Podmienky, ktoré sa môžu zlučiť so všeobecným povolením a s osobitnými právami na používanie, by sa mali obmedziť na také, ktoré sú presne potrebné na zabezpečenie súladnosti s požiadavkami a záväzkami podľa práva spoločenstva a vnútroštátnych právnych predpisov v súlade s právom spoločenstva”*. **Máme teda odôvodnene za to, že účelom úpravy v smernici i v ZEK nie je umožniť národným regulátorom vyvíjať na operátorov tlak v zmysle plošnej akceptácie preddefinovaných podmienok výberového konania, ale umožniť operátorom dobrovoľne špecifikovať podmienky, ktoré sú ochotní na seba prevziať v rámci výberového konania (tzv. beauty contest, súťaž krásy).**

Tento názor podporujú aj dve nedávne rozhodnutia maďarských súdov, keďže potvrdili nezákonný postup tamojšieho regulátora, ktorý predpísal účastníkom výberového konania “povinne dobrovoľné” záväzky v podmienkach výberového konania.

Mestský súd v Budapešti anuloval príslušné rozhodnutie maďarského regulačného úradu NMHH. Tento rozsudok následne dňa 26.02.2013 potvrdil aj Najvyšší súd Maďarska. Oba sudy tak dali za pravdu námietkam smerujúcim k zákazu účasti štátom vlastnenej spoločnosti Magyar Posta v prvom kole aukcie. **Zaoberali sa však ďalej aj neústavnosťou a nezákonnosťou postupu NMHH, týkajúcou sa uloženia povinností národného roamingu existujúcim mobilným operátorom.** Vychádzali pritom zo skutočnosti, že uloženie tejto povinnosti je svojou povahou uložením regulačného nápravného opatrenia na odstránenie identifikovaného súťažného problému na trhu a ako také sa musí

riadiť štandardným procesom ukladania nápravných opatrení v zmysle požiadaviek Rámcovej smernice 2002/21/EC (ktorý je plne transponovaný aj do slovenskej právnej úpravy v ZEK prostredníctvom (i) vykonania analýzy trhu, (ii) identifikácie operátorov s významným vplyvom na analyzovanom trhu (SMP), (iii) voľby nápravných opatrení primeraných identifikovanému súťažnému problému, (iv) realizácie verejnej konzultácie na národnej úrovni a (v) notifikácie návrhu opatrenia Európskej komisii a Orgánu európskych regulátorov BEREC, v súlade s notifikačnou procedúrou podľa čl. 7 a 7a Rámcovej smernice).

V tejto súvislosti maďarský Najvyšší súd jednoznačne odmietol argumenty NMHH, poukazujúce na to, že

- existujúci operátori prevzali daný záväzok svojou účasťou v aukcii dobrovoľne – a to s odôvodnením, že nie je možné hovoriť o dobrovoľnom prevzatí záväzku, pokiaľ je tento predpokladom účasti v aukcii spektra, ktoré je pre operátora predpokladom jeho podnikania;
- NMHH postupoval pri aukcii v súlade s čl. 7 Autorizačnej smernice 2002/20/EC, ktorý mu dáva možnosť pripojiť k prideleniu práva na využívanie frekvencií záväzky prevzaté v riadnom výberovom konaní – k tomuto výkladu Najvyšší súd konštatoval, že nemôže prevážiť nad princípmi, na ktorých stojí celá sektorová regulácia, definovanými už spomenutou Rámcovou smernicou. Podľa Najvyššieho súdu je tento článok možné vzťahovať výlučne k záväzkom ponúknutým účastníkom výberového konania s cieľom zvýšiť v takomto výberovom konaní (teda tzv. súťaž krásy, beauty contest). Ďalej Najvyšší súd doplnil, že výklad čl. 7 vykonaný NMHH je v rozpore s logikou Autorizačnej smernice, ktorá vo všeobecnej rovine (čl. 6 ods. 1) nepripúšťa pripájanie podmienok k právam na používanie frekvencií;
- NMHH postupoval v súlade s rozhodnutím č. 243/2012/EU (Radio Spectrum Policy Plan – RSPP), ktoré v čl. 5 pripúšťa stanovenie podmienok viažúcich sa k využívaniu frekvenčného spektra, keď v čl. 2 doslova uvádza: “a) obmedziť množstvo frekvenčného spektra, ku ktorému sú udelené práva na využívanie akémukoľvek operátorovi, alebo stanoviť pre také práva na využívanie frekvenčného spektra podmienky ako je poskytovanie veľkoobchodného prístupu alebo národného roamingu v určitých pásmach alebo skupinách pásiem s podobnými charakteristikami, napríklad u pásiem pod 1 GHz pridelených k službám elektronických komunikácií; tieto dodatočné podmienky môžu uložiť výlučne oprávnené vnútroštátne orgány” – aj tento argument Najvyšší súd odmietol s poukazom na záver ustanovenia požadujúci, aby tieto ukladali výlučne oprávnené štátne orgány, ktoré tak vždy môžu robiť iba zákonom stanoveným postupom, **v tomto prípade na základe analýzy trhu a po verejnej konzultácii.**

Naviac Najvyšší súd identifikoval postup NMHH v rozpore s platným ústavným poriadkom a medzinárodnými záväzkami Maďarska definovanými Listinou základných práv a slobôd v podobe garantovaného práva spravodlivý proces. Došlo k tomu práve s ohľadom na faktickú nemožnosť voľby neprijať záväzok požadovaný regulátorom, pretože žiadny “racionálne uvažujúci operátor” by ne zvolil neúčast v aukcii.

V nadväznosti na vyššie uvedené závery maďarského Najvyššieho súdu je zjavné, že ukladanie povinností národného roamingu a veľkoobchodnej ponuky existujúcim mobilným operátorom formou regulátorom vnútených záväzkov v aukcii je neústavné, nezákonné a v rozpore s požiadavkami práva Európskej únie.

Navrhované zmeny

V prípade, ak Úrad napriek vyššie uvedenému identifikoval dostatočne pevný právny základ pre povinnosť národného roamingu a veľkoobchodného prístupu, navrhnutá povinnosť národného roamingu by mala byť upravená tak, aby nepredstavovala zjavne neprimeranú reguláciu nasledovne:

1. Navrhované princípy usmernenia cenotvorby a rozsahu služby národného roamingu by mali byť vypustené s tým, že podmienky národného roamingu by mali byť dohadované primárne na komerčnej báze – tak ako to Úrad sám spomína v závere bodu 5.6.3.
2. Vylučne v prípade, ak komerčné rokovania nebudú úspešné z dôvodu nemožnosti nájsť dohodu o cenách, môže byť cenotvorba národného roamingu usmernená na základe zásahu Úradu v súlade s ustanovením § 77 ZEK (zákonný proces riešenia sporu medzi operátormi). Takýto zásah Úradu musí byť však založený na všeobecných princípoch a pravidlách regulácie, t.j.:

a. Úrad by mal pri riešení sporu použiť prístup “retail-minus” (ktorý je podrobne popísaný napr. v dokumente Úradu “*Postup Telekomunikačného úradu SR pri posudzovaní maloobchodných cien vertikálne integrovaného podniku (test stláčania marže)*”). Takýto prístup by mal okrem iného reflektovať:

- i. riziká poskytovania veľkoobchodného prístupu,
- ii. jednorazové investičné náklady poskytovateľa národného roamingu a
- iii. dlhodobý charakter, ktorý by takáto spolupráca mala vykazovať.

(porovnaj tiež Odporúčanie Komisie z 20. septembra 2010 o regulovanom prístupe k prístupovým sieťam novej generácie (NGA) (2010/572/EÚ), Recital 24: “*Diverzifikácia rizika pri zavádzaní môže viesť k lepšie načasovanému a efektívnejšiemu zavádzaniu sietí NGA. Preto by NRO mali posúdiť cenové režimy, ktoré navrhuje operátor s významným vplyvom na trhu, s cieľom diverzifikovať investičné riziko.*”)

- b. Aplikácia princípu retail-minus by mala byť založená na princípe rovnako efektívneho podniku (Equally Efficient Operator, EEO), ktorý preferuje aj samotný Úrad (“*Z vyššie uvedených dôvodov sa úrad rozhodol, že ako vhodnejší spôsob pre vyhodnocovanie výšky cenovej marže sa javí test založený na princípe rovnako efektívneho podniku (EEO)*”) (Postup Telekomunikačného úradu SR pri posudzovaní maloobchodných cien vertikálne integrovaného podniku (test stláčania marže), strana 7).

3. Oprávněnými žadatelmi o službu národního roamingu by mali byť výlučne noví mobilní operátori, t.j. operátori ktorí nezískali príděl mobilných frekvencií pred aktuálne konzultovaným výberovým konaním na frekvencie 800/1800/2600 MHz.
4. Národní roaming by mal byť úzko previazaný s rozvojovými kritériami/povinnosťami minimálneho pokrytia populácie (viď časť pripomienok týkajúcu sa zmeny podmienok pokrytia) nasledovne:
  - a. Požadované percento vlastného pokrytia obyvateľstva 20% pre záujemcu o národní roaming je v porovnaní s dostupnými benchmarkami príliš nízke (napr. požadovaných 25% v aukcii vo Francúzsku v roku 2011 alebo 30% v aukcii v Rumunsku v roku 2012), osobitne ak zohľadníme rozlohou menšie územie Slovenskej republiky. Takto nízko nastavené kritérium minimálneho vlastného pokrytia prirodzene odrádza od výstavby a spúšťania vlastnej mobilnej siete. Vychádzajúc z uvedeného, Telekom navrhuje zvýšenie percenta povinného minimálneho pokrytia žiadateľa o národní roaming na 30% pokrytia populácie.
  - b. Telekom ďalej navrhuje zaradenie kritéria, podľa ktorého pokiaľ percento vlastného pokrytia oprávneného záujemcu, t.j. hostujúceho operátora poklesne pod definovanú hranicu rozvojových kritérií/pokrytia populácie, oprávnenie užívať národní roaming automaticky zanikne. Uvedená podmienka by mala zabezpečiť, že národní roaming bude predstavovať iba dočasné podporné riešenie pre nového hráča na trhu ako kredibilného infraštruktúrneho operátora a nie trvalé riešenie pokrytia pre neefektívnych operátorov (neefektívnych v zmysle nedostatočného využívania zverených obmedzených zdrojov, ktoré môže byť v rozpore s komunikovanými cieľmi Úradu v oblasti rozvoja mobilného broadbandu a efektívneho využívania frekvenčného spektra). Tento parameter by mal byť implementovaný súčasne s revidovanými cieľmi pokrytia v zmysle návrhu Telekomu, viď 2.4 dole.
5. Platnosť záväzku národního roamingu by mala uplynúť najneskôr v roku 2020 (čo samozrejme nijako nevyučuje ďalšiu spoluprácu operátorov v tejto oblasti, dohodnutú na komerčnej báze).
6. Pred dosiahnutím parametra povinného minimálneho pokrytia 20% (resp. 30%, viď návrh hore v bode 2.2.1) žiadateľom o prístup, poskytovateľ prístupu by bol povinný uzavrieť s oprávneným žiadateľom o prístup iba Zmluvu o budúcej zmluve, nie však zmluvu o poskytovaní národního roamingu, nakoľko:
  - a. z technologického hľadiska je dôvodné predpokladať niekoľkoročný rozdiel medzi vstupom na trh a dosiahnutím pokrytia populácie vo výške 20%(30%). V dôsledku tohto časového úseku sa logicky niektoré zmluvné dojednania dohodnutého modelu národního roamingu môžu stať pre niektorú zo zmluvných strán nevyhovujúcimi. Z tohto pohľadu preto dáva zmysel dohodnúť technické detaily národního roamingu až neskôr, v primeranom čase pred jeho spustením.

b. z obchodného hľadiska sa ceny a rozsah služieb obvykle dojednávajú v čase, ktorý bezprostredne predchádza poskytnutiu služby, t.j. v tomto prípade až keď je dosiahnuté stanovené percento pokrytia populácie, iba zriedkavo je možné tieto otázky zodpovedne dohodnúť už v čase vstupu na trh ak skutočné poskytovanie služby národného roamingu začne iba o rok-dva.

Vychádzajúc z prvého z dvoch vyššie uvedených odsekov, držiteľ spektra v pásme 2600 MHz TDD je oprávneným žiadateľom ak nie je držiteľ spektra v pásme 800 MHz, avšak spojka "a" smeruje k tomu, že obidve podmienky, uvedené v oboch odsekoch vyššie, musia byť splnené kumulatívne – v takom prípade držiteľ spektra v pásme 2600 MHz TDD a 800 MHz bude oprávneným žiadateľom o národný roaming, v rozpore s logikou s prvým odsekom vyššie. Predpokladáme, že spojka "a" za prvým odsekom vyššie by mala byť vypustená.

Náš návrh vychádza z nasledovných dôvodov:

- regulácia prístupu, a osobitne v prípadoch, ak takáto regulácia obsahuje prvok regulácie cien, môže byť uložená, ak je jej potreba jednoznačne zdôvodnená analýzou trhu, ktorá okrem iného musí jasne identifikovať a pomenovať súťažný problém na príslušnom trhu prístupu, a mala by byť uložená takým spôsobom, aby bola stimulujúca pre investície (viď Recitál č. 19 Smernice o prístupe: *„povinnosť zaručenia prístupu k infraštruktúre môže byť oprávnená ako prostriedok zvýšenia hospodárskej súťaže, ale národné regulačné orgány musia zosúladiť práva vlastníka infraštruktúry, aby sa jeho infraštruktúra využívala v jeho prospech a práva ostatných poskytovateľov služieb na prístup k prostriedkom, ktoré sú základné pre poskytovanie konkurenčných služieb“*).
- Znenie navrhované v konzultovanom materiáli je neurčité a môže vyvolať zásadnú diskusiu medzi žiadateľom o prístup, potenciálnym poskytovateľom prístupu a Úradom o podstatných otázkach prístupu. Napríklad spojenie "profitabilný biznis" je termín, ktorý nie je v regulačnej praxi zaužívaný, ktorý terminologicky zvädza na zabránenie podnikania generujúceho stratu.

Telekom by ďalej rád požiadal Úrad o vyjasnenie okolností, za ktorých má byť podľa konzultovaného materiálu držiteľ práv k spektru v pásme 800 MHz oprávneným žiadateľom o národný roaming. Súčasné znenie jednotlivých scenárov definujúcich žiadateľov o národný roaming je pomerne nejasné, konkrétne kombinácia dvoch nasledovných scenárov je podľa nášho názoru vzájomne sa vylučujúca:

- Získajú prídelenie frekvencií v nepárovej časti spektra vo frekvenčnom pásme 2600 MHz o veľkosti 50 MHz a súčasne nezískajú prídelenie frekvencií vo frekvenčnom pásme 800 MHz; **a** /alebo
- Získajú prídelenie frekvencií vo frekvenčnom pásme 800 MHz a súčasne nie sú držiteľmi frekvencií vo frekvenčnom pásme 900 MHz.

2.2.2 Veľkoobchodné ponuky

Úrad navrhuje, aby účastníci výberového konania "dobrovoľne ponúkli" prístup pre MVNOs a predajcov služieb, vrátane určitých špecifík cenotvorby takéhoto prístupu. Sme presvedčení, že takáto regulačná intervencia nie je podložená žiadnymi okolnosťami na súťažnom trhu elektronických komunikácií v Slovenskej republike, a to najmä z nasledovných dôvodov:

1. ako sme už poukázali vyššie, právny základ pre takéto konanie Úradu nie je jasný, nemá oporu v regulačnom rámci EÚ ani SR a neosvedčil sa ani v regulačnej praxi členských štátov (napr. Maďarsko);
2. aj v prípade, ak by takýto návrh obstál z pohľadu komunitárneho a slovenského práva, materiálna podstata návrhu predstavuje jasný príklad neprímeranej a excesívnej regulácie: Úrad formálne ani obsahovo neosvedčil, aké objektívne problémy sú na príslušnom relevantnom trhu a majú byť odstránené navrhovanými opatreniami.

Vychádzajúc z uvedeného, Telekom navrhuje nasledovné úpravy navrhovaného rámca pre veľkoobchodný prístup v konzultovanom návrhu opatrenia:

1. všeobecné ustanovenie o cenotvorbe veľkoobchodného prístupu by malo byť vypustené s tým, že cenové podmienky veľkoobchodného prístupu a ďalšie jeho podstatné náležitosti budú negociované na komerčnej báze – tak ako to samotný Úrad spomína v závere bodu 5.6.3;
2. pokiaľ existuje dohoda uzatvorená s MVNO, vrátane možnosti že takáto dohoda existuje už v čase pred úspešnou účasťou v aukcii, záväzok veľkoobchodnej ponuky ako je navrhnutý v bode 5.6.2. konzultovaného materiálu bude považovaný za splnený;
3. platnosť záväzku veľkoobchodného prístupu by mala zaniknúť najneskôr v roku 2020 (čo samozrejme nevyklučuje ďalšiu spoluprácu operátorov s MVNOs v tejto oblasti, dohodnutú na komerčnej báze). Považujeme za zjavne neprímerané požadovať takýto záväzok zahŕňajúci celé obdobie až do roku 2028, pokiaľ nie je možné urobiť kvalifikovaný odhad (nehovoriac o detailnej analýze) o tom, aká bude v tom čase situácia na trhu (pre porovnanie, podľa SMP regulácie Úrad analyzuje relevantné trhy najmenej každé 2 roky).

2.2.3 Spoločné ustanovenia k záväzku národného roamingu a veľkoobchodnej ponuky (5.6.3)

Úrad v časti 5.6.3 navrhuje viaceré spoločné ustanovenia k záväzku ponúknuť národný roaming a veľkoobchodný prístup:

1. zverejnenie referenčnej ponuky na národný roaming (900 a 1800) do 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia na používanie frekvencií,

2. v skutočnosti je však táto lehota kratšia o polovicu, nakoľko 30 dní pred jej zverejnením už musí byť predložená Úradu. Reálne teda na prípravu referenčnej ponuky zostáva iba 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia,
3. Úrad celkom správne a pragmaticky predpokladá, že niektoré údaje v čase vydania referenčnej ponuky nebudú dostupné a navrhuje možnosť ich spresnenia v procese negociácií skutočnej veľkoobchodnej zmluvy,
4. Úrad navrhuje pre úspešných účastníkov povinnosť písomne informovať Úrad o žiadostiach o veľkoobchodný prístup formou referenčnej ponuky a následne „*priebežne, ale najmenej raz za mesiac písomne informovať Úrad o vývoji jednaní,*“
5. Úrad navrhuje, aby každý úspešný účastník prevzal bezpodmienečný záväzok, že nebude v procese rokovania o uzatvorení veľkoobchodnej zmluvy klásť žiadne administratívne, právne alebo iné prekážky, ktoré nie sú pre proces uzatvorenia zmluvy nevyhnutne nutné.

Úrad tiež preferuje, aby boli veľkoobchodné zmluvy uzatvárané na základe obchodného rokovania. Telekom víta túto konštatáciu, nakoľko sme presvedčení že súťažný stav trhu elektronických komunikačných služieb na Slovensku nasvedčuje, že práve obchodné rokovania bez zásahu regulátora povedú k ekonomicky optimálnemu výsledku. Ako sme už viackrát zdôraznili, Úrad nijako neodôvodňuje potrebu zavedenia navrhovaných rozsiahlych opatrení týkajúcich sa veľkoobchodného prístupu a národného roamingu ani údajne existujúcimi ani pravdepodobne predpokladanými zlyhaniami trhu. Preto považujeme celý návrh „prevzatia“ záväzkov národného roamingu a veľkoobchodného prístupu za neopodstatnený a neprimeraný.

Aj ak by Úrad túto potrebu náležite odôvodnil, navrhované opatrenia by si vyžiadali úpravy na to, aby boli primerané vo vzťahu k praxi obchodných rokovaní a k najlepším regulačným praktikám. Telekom preto navrhuje nasledujúce zmeny navrhovaných spoločných ustanovení pre veľkoobchodné zmluvy:

1. Zverejnenie referenčnej ponuky na národný roaming (900 a 1800) do 6 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia na používanie frekvencií, následne 6 mesiacov po spustení sietí 4G pre národný roaming na 4G sieťach aj ponuku veľkoobchodného prístupu. Tento náš návrh má oporu aj v prístupe Českého Telekomunikačného úradu, ktorý práve vzhľadom na tieto činnosti operátorom plánuje umožniť časové obdobie pol roka. Telekom ako jediný operátor na Slovensku, ktorý má reálne skúsenosti s poskytovaním národného roamingu, je totiž presvedčený, že 60 dňová lehota (ktorá je v skutočnosti iba 30 dňová - vid' vyššie) neumožní prípravu kvalitnej referenčnej ponuky, čím sa vytvorí neistota pre všetky strany vrátane Úradu. Pre porovnanie: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 531/2012 z 13. júna 2012 o roamingu vo verejných mobilných komunikačných sieťach v rámci Únie (prepracované znenie) (ďalej len: Nariadenie o roamingu III) , ktoré podľa nášho názoru z hľadiska „regulovanej“ služby (veľkoobchodný prístup k mobilným službám pre ďalší predpredaj) aj z časového hľadiska (najčerstvejší príklad detailného popisu

preferovaného prístupu EK a BERECu k mobilným veľkoobchodným ponukám) považujeme za najlepší dnešný benchmark), uložilo operátorom na obdobnú činnosť polročnú lehotu (zverejnenie Roamingového Nariadenia III: 30.6.2012, účinnosť povinnosti zverejniť referenčnú ponuku na postup a predpredaj: 01.01.2013.)

2. Najmä predloženie referenčnej ponuky pre pásma 900 a 1800 Úradu 30 dní pred jej zverejnením teda môže zostať nezmenené iba ak lehota na jej prípravu bude polročná. V odlišnom prípade by 30 dňová lehota mala byť ďalším samostatným krokom po lehote určenej na prípravu referenčnej ponuky. Pripraviť zmysluplnú a kvalitnú ponuku národného roamingu za 30 dní nepovažujeme za reálne.
3. Z našich skúseností predpokladáme, že skutočný obsah zmluvy o národnom roamingu bude vo veľkej miere ovplyvňovaný predpokladaným stavom riešení, systémov a platforiem na strane oprávneného záujemcu, a rovnako aj jeho predpokladanými požiadavkami na objemy prevádzky a trvanie zmluvy. Preto referenčná ponuka môže v skutočnosti vo veľkej miere obsahovať „rozumné predpoklady“ a odkazy na to, že konkrétne podmienky budú určené len na základe konkrétnych parametrov dodaných bezprostredne záujemcom. Navrhujeme preto, aby si Úrad osvojil rovnaký prístup k miere detailu v mobilných veľkoobchodných ponukách, aký je zakotvený v Nariadení o roamingu III a navrhol, aby referenčné ponuky na národný roaming a veľkoobchodný prístup obsahovali opis služieb a iných kľúčových podmienok ponuky. Pre porovnanie, Nariadenie o roamingu III : *„Referenčná ponuka... musí byť dostatočne podrobná a zahrňovať všetky komponenty potrebné na veľkoobchodný prístup k roamingu, ako je uvedené v odseku 3, s uvedením opisu ponúk týkajúcich sa priameho veľkoobchodného prístupu k roamingu a veľkoobchodného prístupu k roamingu na účely ďalšieho predaja a súvisiacich podmienok.“*
4. Navrhujeme, aby sa povinnosť písomne informovať Úrad o žiadostiach o veľkoobchodný prístup formou referenčnej ponuky vzťahovala iba na národný roaming. *Tiež považujeme povinnosť „priebežne, ale najmenej raz za mesiac písomne informovať Úrad o vývoji jednaní“ za neprimeranú. V praxi z dôvodu efektivity vedú takéto rokovania relatívne malé, ale vysoko výkonné rokovacie tímy a rokovania o kľúčových podmienkach, podľa praktických skúseností, trvajú až do neskorých večerných hodín v priebehu niekoľkých týždňov až mesiacov. Ak ten istý rokovací tím bude dodatočne vyťažený aj prípravou správy pre Úrad, buď správa bude formálna, a teda neposkytne Úradu žiadnu pridanú hodnotu, alebo táto povinnosť bude v skutočnosti rokovania spomaľovať. Preto navrhujeme, aby Úrad bol informovaný až o výsledkoch rokovania o národnom roamingu a aby boli zrušené informačné povinnosti vo vzťahu k rokovaniam o veľkoobchodnom prístupe. V hypotetickom prípade nepriaznivého vývoja rokovaní o mobilnom veľkoobchode (čo sa na Slovensku ešte nestalo) má každá zo zúčastnených strán aj tak možnosť požiadať Úrad o vstup do rokovaní priamo na základe ZEKu.*

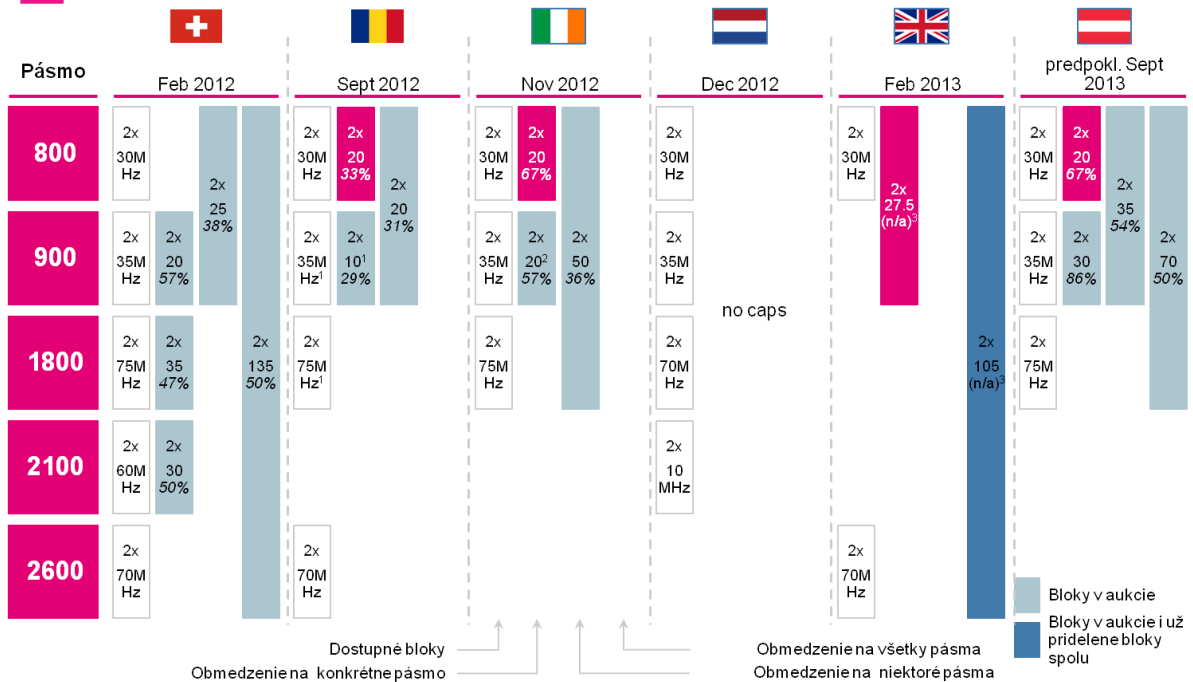
5. Navrhujeme, aby záväzok, že „úspešný účastník nebude klásť v procese rokovania o uzatvorení veľkoobchodnej zmluvy žiadne administratívne, právne alebo iné prekážky ktoré nie sú pre proces uzatvorenia zmluvy nevyhnutne nutné“, ktorý je príliš vágny
  - a. bol nahradený iba záväzkom rokovať v dobrej viere, a zároveň
  - b. aby táto povinnosť platila pre obe strany, t.j. aj pre oprávneného záujemcu.

Takto navrhovaný postup by plne zodpovedal aktuálnemu prístupu k úprave povinnosti rokovať podľa regulačnej praxe EÚ – porovnaj Nariadenie o roamingu III : *“Prevádzkovatelia mobilných sietí, ktorí dostanú žiadosť o veľkoobchodný prístup k roamingu, a podniky, ktoré o prístup žiadajú, vedú rokovania v dobrej viere”*. Nevidíme žiaden dôvod prečo by mal Úrad v podmienkach súťažného trhu na Slovensku a fungujúceho vzťahu národného roamingu navrhovať také vágne, komplexné a navyše asymetrické povinnosti, ktoré by operátori mali bezalternatívne “prevziať.”

2.3 Pripomienky k časti 4.2 – frekvenčné pásmo 1800 MHz

Telekom považuje prístup Úradu k pásmu 1800 MHz za kľúčovú otázku celého výberového konania, vychádzajúc z nasledovného:

1. spektrum v tomto pásme pridelené súčasným operátorom je veľmi fragmentované a ani jeho defragmentácia (tzv. reshuffling) im nedovolí využiť celý potenciál technológie LTE, nakoľko predstavuje iba 2 x 15,2 MHz a nie strednodobo optimálnych 2 x 20 MHz (v podmienkach Slovenska: 2x20,2MHz, viď dole);
2. existuje ešte značný objem spektra v tomto pásme, ktoré nie je pridelené a ktorého časť ani nie je určená na pridelenie v plánovanej aukcii (2 x 9 MHz);
3. súčasné obmedzenie prídely v tomto pásme (tzv. frekvenčný strop alebo spectrum cap 2 x 15,2 MHz) **nie je optimálny ani z hľadiska technologickej potreby operátorov a tiež vychádzajúc z dostupných benchmarkov v krajinách EÚ. Citlivé a nediskriminačné navýšenie súčasného frekvenčného stropu považujeme za žiaduci krok, smerujúci k optimalizácii využitia tohto frekvenčného pásma a rozvoja hospodárskej súťaže;**

S ohľadom na vyššie uvedené, Telekom navrhuje nasledovné úpravy podmienok výberového konania:

- Zvýšenie spectrum cap na úroveň najmenej 2 x 20,2 MHz.** Konzultovaný návrh opatrenia uvádza: "Pri stanovení blokov frekvenčného spektra úrad bude postupovať v zmysle efektívneho používania spektra v pásme 1800 MHz a to revíziou obmedzenia maximálneho rozsahu pridelených frekvencií vo frekvenčnom pásme 1800 MHz pre jeden podnik v prílohe k plánu využívania frekvenčného spektra na hodnotu 2 x 20,0 MHz.". Telekom víta návrh na navýšenie súčasného frekvenčného stropu 2 x 15,2MHz. Avšak navýšenie na 2 x 20,0 MHz neprinesie požadovaný efekt a odstránenie problémov, ktoré sme načrtli vyššie. Ďalej sumarizujeme, prečo Telekom považuje za potrebné navýšiť súčasný frekvenčný strop až na úroveň 2 x 20,2 MHz:

Aktuálne Úrad plánuje dražiť tri (3) bloky o veľkosti 2x 5 MHz (B1.1, B7.1 and B7.2), a viacero menších blokov s rozličnou veľkosťou, ktoré spolu predstavujú 2 x 4,8 MHz. Navýšenie frekvenčného stropu na 2 x 20 MHz môže viesť k nasledovným dôsledkom:

- S frekvenčným stropom 2 x 20,0 MHz súčasní operátori môžu súťažiť výlučne o bloky od B2 do B6, ktoré spolu predstavujú 2 x 4,8 MHz. Zo strany súčasných operátorov nebude možné uchádzať sa o

bloky B1.1 a/alebo B7. Iba v prípade, ak niektorý zo súčasných operátorov kúpi objem 2 x 4,8 MHz (t.j. všetky bloky od B2 do B6) a ostatní dvaja súčasní operátori nezískajú žiadny ďalší prídelený v tomto pásme, existuje teoretická možnosť, že v Slovenskej republike bude počas najbližších 14,5 roka spustená najviac jedna plnohodnotná LTE sieť, pre ktorú je potrebná šírka pásma 2 x 20 MHz.

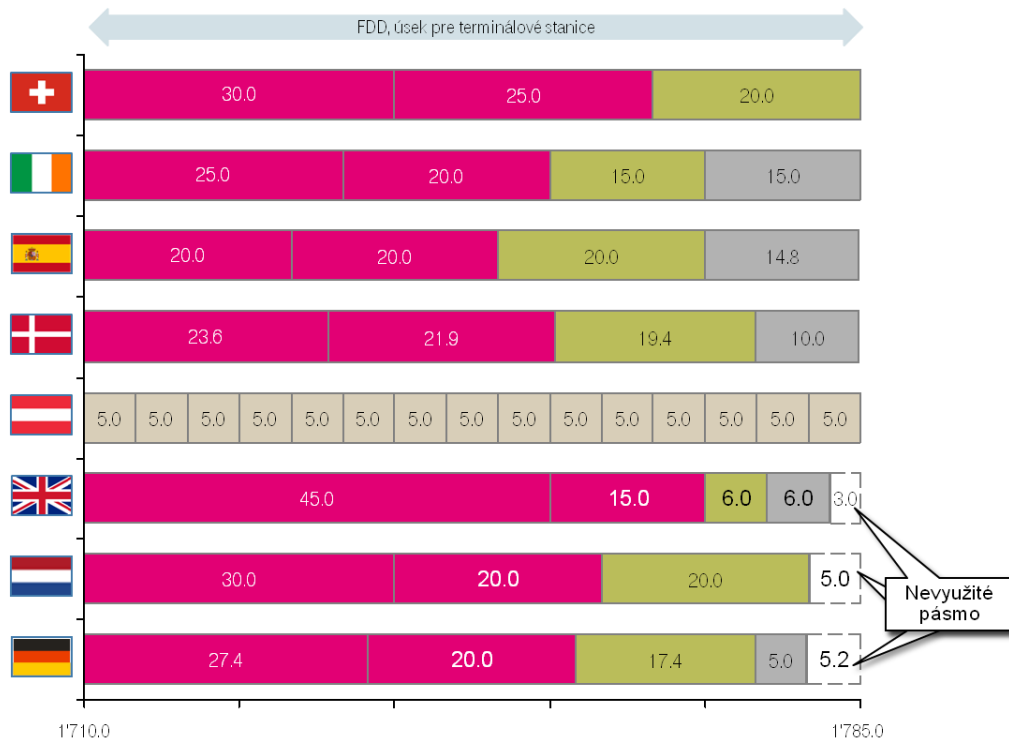
OBCHODNÉ TAJOMSTVO

Súťaž o celé nepridelené spektrum 1800 MHz. Konzultovaný návrh opatrenia neodôvodňuje, prečo sa má v aukcii pridelať iba časť dostupného spektra a nezanedbateľný rozsah 2 x 9 MHz má na neurčenú dobu zostať nepridelený. Telekom navrhuje, aby Úrad prideliť aj toto zostávajúce spektrum, a to z nasledovných dôvodov:

- Tento prídelený môže významne zvýšiť prídelený spektra 1800 MHz u súčasných operátorov a tiež nových záujemcov o vstup na trh a tým sa zvýši aj možnosť vybudovať plnohodnotné LTE siete v pásme 1800 MHz pre viacerých z nich (t.j. tri mobilné siete s prídelením 2 x 20,0 MHz a jedna 2 x 14,4 MHz). Pre porovnanie, súčasný zámer Úradu bude pravdepodobne viesť k takému stavu, ktorý je pre Slovensko nevýhodný: štyri (4) siete využívajúce max. 2 x 15,2 MHz, s možnosťou jednej (1) siete využívajúcej 2 x 20 MHz, ak vôbec.
- Zaradenie celého spektra v pásme 1800 do aukcie umožní následne efektívnejšie negóciácie jeho súčasnej defragmentácie – odpadnú totiž nejasnosti ohľadom naloženia so zostávajúcim spektrom v tomto pásme a náročná defragmentácia tak bude predstavovať finálne a nie iba dočasné riešenie. Telekom zastáva názor, že v tejto otázke ide o všeobecný záujem všetkých účastníkov trhu i regulátora nájsť pragmatické riešenie smerom k defragmentácii a reshufflingu. Dlhodobá stabilita tiež posilní súťažné prostredie a ochotu operátorov investovať a teda prinesie rýchlejšie benefity pre užívateľov.
- Frekvenčné spektrum predstavuje obmedzený zdroj. Ak existujú operátori ochotní poskytovať verejne dostupné elektronické komunikačné služby prostredníctvom doposiaľ neprideleného spektra a zaplatiť za jeho užívanie, nezaradenie 2 x 9 MHz v pásme 1800 MHz do aukcie by bolo proti cieľom, ktoré Úrad sleduje pri výkone svojich zákonných oprávnení, najmä vykonávať efektívnu správu frekvenčného spektra.
- Podľa dostupných informácií neexistuje v inej európskej krajine regulátor, ktorý by držal nevyužitých 2 x 9 MHz v pásme 1800 MHz, zatiaľ čo je po tomto spektre dopyt medzi poskytovateľmi služieb, ktorí ho môžu efektívne využiť a sú ochotní za jeho užívanie zaplatiť.

ZAŽÍME TO SPOLU

2.4 Podmienky pokrytia (rozvojové kritériá) a úprava prevodu práv na používanie frekvencií (5.4)

Úrad v konzultovanom materiáli navrhol požiadavky na pokrytie v troch frekvenčných pásmach, ktoré budú predmetom aukcie. Telekom tento prístup víta, nakoľko napomôže filtrovaniu ponúk so špekulatívnym zámerom.

Vychádzajúc z troch nižšie uvedených zistení, Telekom navrhuje úpravy popísaného zámeru ohľadom podmienok pokrytia nasledovne:

1. Podmienky pokrytia sú aktuálne navrhované iba s jednou cieľovou hodnotou pokrytia na konci lehoty. Neobsahujú priebežné podmienky (okrem všeobecne aplikovateľnej podmienky podľa ZEK zahájiť prevádzku siete do 6 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti individuálneho povolenia).
2. Úrad nenavrhuje obmedzenia prevodu práv k frekvenciám, ktoré sú predmetom aukcie, v primeranom časovom úseku od uskutočnenia aukcie, ktoré môžu byť v súlade s bežnou európskou praxou v tejto oblasti stanovené. Napríklad vo Švajčiarsku nie je obchodovanie so spektrom povolené vôbec, zatiaľ čo v Holandsku je povolené po uplynutí piatich (5) rokov od pridelenia spektra.

3. Máme za to, že požiadavky na pokrytie v pásme 1800 MHz sú nastavené príliš nízko na to, aby stimulovali intenzívnejšiu súťaž založenú na infraštruktúre, očakávanú zo strany Úradu.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, Telekom navrhuje nasledovné:

1. Zadefinovať požiadavky na pokrytie v strede časového intervalu, s prvým „míľnikom“ pre každé frekvenčné pásmo po roku 2016, s cieľom podporiť priebežnú výstavbu a spúšťanie nových mobilných sietí.
2. Uložiť v udeľovaných individuálnych povoleniach obmedzenie prevodu práv týkajúcich sa vydražených frekvencií do konca roka 2020, s jedinou výnimkou, ktorú môžu predstavovať vzájomné bezodplatné a rozsahom rovnaké výmeny spektra v pásme 1800 MHz s cieľom zabezpečiť jeho defragmentáciu (tzv. reshuffling). Tento návrh je úzko previazaný s vyššie navrhnutým zvýšením frekvenčného stropu v pásme 1800 MHz na úroveň 2 x 20,2 MHz. Uvedené obmedzenie by malo pritiahnúť záujemcov s reálnym záujmom o vybudovanie a prevádzku mobilných sietí a napomôcť vylúčiť uchádzačov so špekulatívnymi zámermi. Vylúčenie uchádzačov so špekulatívnymi zámermi považujeme pritom z pohľadu Úradu za veľmi dôležité, najmä s ohľadom na efektívne využitie prideleného spektra, čo predstavuje jeden z hlavných cieľov regulátora.
3. Navýšiť požiadavku na pokrytie obyvateľstva do roku 2020 v pásme 1800 na úroveň 40% zo súčasných 25%. Nemyslíme si, že požiadavka na pokrytie 25% populácie je dostatočná na zabezpečenie dostatočne intenzívnej súťaže, napríklad

OBCHODNÉ TAJOMSTVO

Pokiaľ je skutočným zámerom Úradu seriózna súťaž operátorov založená na budovaní a prevádzke vlastnej infraštruktúry, je potrebné zvýšiť požiadavky na pokrytie vlastnou sieťou minimálne na úroveň porovnateľnú so súčasným pokrytím.

4. Spojiť plnenie rozvojových kritérií/požiadaviek na pokrytie s oprávnením na národný roaming. Oprávnený žiadateľ o službu národného roamingu, ktorý nesplní požiadavky na pokrytie, by mal stratiť oprávnenie na využívanie národného roamingu. Cieľom tohto návrhu je zabezpečiť, aby služba národného roamingu predstavovala pre nového hráča na trhu dočasnú podporu počas budovania pokrytia vlastnou sieťou a nebola štátnou podporou dlhodobo nahrádzajúcou prevádzku vlastnej siete.

Radi by sme na tomto mieste formulovali aj krátke stanovisko týkajúce sa vstupu nového hráča na trh elektronických komunikácií. Z pozície efektívneho sieťového operátora, zabezpečujúceho služby pre milióny spokojných užívateľov elektronických komunikácií nemáme obavy zo vstupu nového subjektu na trh elektronických komunikácií v SR za predpokladu, že subjekt vstupujúci na trh za nediskriminačných podmienok bude predstavovať efektívneho operátora

bez akejkoľvek umelej podpory zo strany štátu, nezlúčiteľnej so značne súťažným trhom elektronických komunikácií v Slovenskej republike.

Návrh Telekomu:

5.3.1 Rozvojové kritériá pre frekvenčné pásmo 800 MHz

Úspešný účastník výberového konania, ktorému bolo vydané individuálne povolenie na používanie frekvencií vo frekvenčnom pásme 800 MHz, ~~je povinný pokryť 50% obyvateľstva Slovenskej republiky~~, je povinný pokryť mobilnými komunikačnými službami prostredníctvom svojej vlastnej siete používajúcej frekvencie z frekvenčného pásma 800 MHz pridelené v tomto výberovom konaní

- 25% obyvateľstva Slovenskej republiky najneskôr do 31. decembra 2016, a
- 50% obyvateľstva Slovenskej republiky najneskôr do 31. decembra 2018.

5.3.2 Rozvojové kritériá pre frekvenčné pásmo 1800 MHz

Úspešný účastník výberového konania, ktorému bolo vydané individuálne povolenie na používanie frekvencií vo frekvenčnom pásme 1800 MHz zodpovedajúce aukčným blokom v kategóriách B1 alebo B7, je povinný pokryť ~~25% obyvateľstva Slovenskej republiky~~ mobilnými komunikačnými službami prostredníctvom svojej vlastnej siete používajúcej frekvencie z frekvenčného pásma 1800 MHz pridelené v tomto výberovom konaní ~~najneskôr do 31. decembra 2020~~.

- 25% obyvateľstva Slovenskej republiky najneskôr do 31. decembra 2016, a
- 40% obyvateľstva Slovenskej republiky najneskôr do 31. decembra 2020.

5.3.3 Rozvojové kritériá pre frekvenčné pásmo 2600 MHz

Úspešný účastník výberového konania, ktorému bolo vydané individuálne povolenie na používanie frekvencií vo frekvenčnom pásme 2600 MHz, je povinný pokryť ~~25% obyvateľstva Slovenskej republiky~~ mobilnými komunikačnými službami prostredníctvom svojej vlastnej siete používajúcej frekvencie z frekvenčného pásma 2600 MHz pridelené v tomto výberovom konaní ~~najneskôr do 31. decembra 2018~~.

- 15% obyvateľstva Slovenskej republiky : najneskôr do 31. decembra 2016, a
- 25% obyvateľstva Slovenskej republiky : najneskôr do 31. decembra 2018.

5.3.7 Podmienky obchodovania zo spektrom

Navrhujeme, aby individualne povolenia pre frekvencie pridelené v tomto výberovom konaní, na základe ustanovení § 32 ods. 15 ZEK obsahovali nasledujúce podmienky prevodu a prenájmu prideleného spektra:

„Práva vyplývajúce z pridelenia frekvencií pridelených podľa tohto individuálneho povolenia nie je možné previesť alebo prenajať po dobu do 31.12.2020, s výnimkou vzájomnej a bezodplatnej výmeny medzi podnikmi, pokiaľ ide o výmenu rovnakého množstva frekvenčných kanálov (duplexných párov) v pásme 1800 MHz, vrátane frekvenčných kanálov pridelených pred a po nadobudnutí právoplatnosti tohto individuálneho povolenia, za účelom vytvorenia súvislých frekvenčných blokov v pásme 1800 MHz“.

V tejto súvislosti ďalej navrhujeme upraviť prílohy k Plánu využívania frekvenčného spektra FP/MS – 02/rev.3, FP/MS – 12 a FP/MS – 11/rev. 3, častí „Spôsob pridelenia frekvencií / Poznámky“, nasledovne:

~~Práva vyplývajúce z pridelenia frekvencií je možné previesť alebo prenajať.~~ Práva vyplývajúce z pridelenia frekvencií je možné previesť alebo prenajať v súlade s podmienkami uvedenými v individuálnych povoleniach.“

2.5 Pripomienky k formátu aukcie

Nižšie zasielame niekoľko pripomienok týkajúcich sa formátu aukcie výberového konania. Pri tejto príležitosti by sme radi zopakovali, že podmienky aukcie tak ako sú popísané v konzultovanom materiáli, sú príliš všeobecné (rozsah jednej strany) a považujeme za nevyhnutné, **aby bol dokument obsahujúci podrobné podmienky aukcie predmetom samostatných verejných konzultácií.** Proces prípravy aukcie frekvencií v pásmach 800/1800/2600 MHz, ktorá prebehla nedávno v Českej republike, je veľmi dobrým príkladom takejto podrobnej verejnej konzultácie: podrobné podmienky aukcie predstavovali dokument v rozsahu 26 strán. Viac-menej technická chyba, ktorá vyústila do opakovania celého procesu, bola pritom počas konzultácií namietnutá, avšak zostala bezo zmien.

2.5.1 Formát aukcie (ad 6.3)

V predchádzajúcich stanoviskách Telekom vyjadril svoju preferenciu smerom k formátu aukcie SMRA. V aktuálne konzultovanom materiáli Úrad navrhuje formát aukcie CCA, avšak bez príslušných analýz a vyhodnotenia pozitív a negatív oboch formátov, s výnimkou krátko konstatovania, že toto rozhodnutie vychádza z *“ dôkladného zvažovania a náročného rozhodovania.”* Napriek našej jednoznačnej preferencii formátu SMRA, nenamietame principiálne navrhovaný formát CCA, avšak radi by sme sa presvedčili o tom, že podrobné podmienky aukcie sú navrhnuté konzistentne, transparentne a nediskriminačne.

OBCHODNÉ TAJOMSTVO

3. Výjadrenie k podmienkam garantovanej minimálnej prenosovej rýchlosti (ad 5.3.4) a overovaniu podmienok účelného používania frekvencií (ad 5.3.5)

Nakoľko fyzicky nie je možné zmerať pokrytie a parametre siete pre každý bod územia Slovenskej republiky, v konzultovanom materiáli sa akceptovateľne požaduje v bodoch 5.3.5 a 5.3.4 dodanie mapy pokrytia (informácie o geografickom pokrytí) na základe predložených simulačných kalkulácií v mape Slovenskej republiky s rastrom 100 m x 100 m (dlaždice). Je však potrebné vziať do úvahy, že sa jedná iba o simuláciu resp. výpočet pokrytia na základe modelu šírenia elektromagnetických vln na podklade digitálnej mapy a zjednodušeného digitálneho modelu typov prostredí (morphology), s určitou rozumne stanovenou pravdepodobnosťou (90%) splnenia technických podmienok dodania požadovanej úrovne služby. Tieto skutočnosti (model šírenia, model prostredia, pravdepodobnosť, ...) môžu pre malé percento dlaždíc spôsobiť, že simulovaná, resp. vypočítaná úroveň pokrytia sa bude líšiť od skutočnej, čiže v malom percente dlaždíc

s prezentovaným pokrytím nemusí byť v skutočnosti dostatočná úroveň pokrytia pre dosiahnutie garantovanej minimálnej požadovanej prenosovej rýchlosti pre koncového užívateľa služby pri verifikačných meraniach.

V bode 5.3.4 je definovaná garantovaná minimálna požadovaná prenosová rýchlosť pre koncového užívateľa služby, podotýkame bez agregácie. Najkritickejšia forma agregácie pri mobilných broadbandových sieťach sa uskutočňuje na vzdušnom rozhraní medzi základňovou stanicou a terminálom užívateľa, kde je táto agregácia daná zdieľaním rádiových prostriedkov a šírky pásma medzi koncovými terminálmi jednotlivých užívateľov. Ak berieme do úvahy iba vzdušné rozhranie medzi základňovou stanicou a terminálom, potom koncová prenosová rýchlosť užívateľa je závislá od sily signálu (nevyhnutná podmienka), úrovne pomeru Signál/Rušenie (resp. neúčinný signál) a zdieľania rádiových prostriedkov a šírky pásma medzi koncovými terminálmi jednotlivých užívateľov (resp. agregácie). Posledné dva faktory - úroveň pomeru Signál/Rušenie a agregácia - sa v sieti veľmi dynamicky menia so zaťažením siete - čím vyššie zaťaženie siete, tým vyššia agregácia a aj vyššia úroveň rušenia v sieti, pričom oba faktory pri zvyšujúcom sa zaťažení siete negatívne vplyvajú na prenosovú rýchlosť pre koncového užívateľa služby. Pri priebežnom štandardnom dimenzovaní siete sa berie do úvahy trend priemeru niekoľkých hodnôt maximálneho zaťaženia jednotlivých buniek za posledné obdobie, pričom veľmi zriedkavý výskyt extrémnych hodnôt zaťaženia buniek sa nezohľadňuje, preto aj vzhľadom na mobilitu zákazníkov v mobilnej sieti v neočakávaných prípadoch (nepredpokladateľných) náhodného zoskupenia väčšieho počtu aktívnych zákazníkov nie je možné garantovať minimálnu požadovanú prenosovú rýchlosť pre koncového užívateľa služby.

Návrh Telekomu na doplnenie, resp. úpravy textu k bodu 5.3.4 a 5.3.5:

1. Vzhľadom na vyššie uvedené vysvetlenia navrhujeme stanoviť podmienku dosiahnutia garantovanej minimálnej požadovanej prenosovej rýchlosti služby pri verifikačných meraniach pre 90% meraných vzoriek, aby bola splnená záväzná podmienka pre splnenie rozvojových kritérií špecifikovaná v kapitole 5.3.4.

2. Vzhľadom na vyššie uvedené vysvetlenia doporučujeme detaily metodiky verifikačných meraní vyšpecifikovať a uzavrieť po konzultáciach s úspešnými účastníkmi výberového konania.

4. Iné pripomienky

4.1 Bezpečnosť aukčného IT softvéru a systémov

Nakoľko konzultačný dokument neobsahuje popis aukčného IT systému ani jeho bezpečnostných opatrení, vyjadrenie Telekomu je koncipované iba vo všeobecnej rovine.

Telekom navrhuje, aby Úrad za účelom potvrdenia súladu aukčného softvéru s princípmi aukcie a tiež jeho bezpečnosti z hľadiska rizika úniku údajov o ponukách účastníkov aukcie, ako aj v súlade so zaužívanými postupmi, poveril nezávislú tretiu stranu s dostatočnými odbornými predpokladmi, t.j. aby:

1. využil služby nezávislej a odborne spôsobilej tretej strany na overenie súladu aukčného systému s matematickými pravidlami zadanými v aukčnom poriadku, a
2. využil služby nezávislej a odborne spôsobilej tretej strany na overenie bezpečnosti predovšetkým pred neoprávnenými zásahmi, konkrétne pre oba „segmenty“ aplikácie, teda bezpečnosť na strane Úradu, resp. ním poverenej osoby, a bezpečnosť rozhrania na strane účastníkov aukcie.

Alternatívne, Úrad by mal umožniť, aby takýto audit vykonali účastníci výberového konania.

Telekom očakáva, že Úrad zverejní podrobnejšie informácie ohľadom informačného systému (technické informácie/specifikácie), ktorý účastníci výberového konania budú používať v inom dokumente, ktorý bude predložený na verejnú konzultáciu spolu s Aukčným poriadkom. Zásadný význam, okrem bezpečnostných otázok, má aj schopnosť systému kvalitne obslúžiť dostatočné množstvo účastníkov aukcie (anglicky “scalability”).

Telekom dôrazne žiada, aby tento informačný systém bol zabezpečený podľa medzinárodných bezpečnostných štandardov tak, aby bola zabezpečená dôvernosť, integrita a dostupnosť informácií a služieb pre jeho používateľov. Navrhujeme použitie štandardu ISO27001. Tiež žiadame, aby samotný systém bol prístupný účastníkom výberového konania v dostatočnom predstihu pred začiatkom hlavnej fázy aukcie, tak, aby bolo možné jeho použitie otestovať z hľadiska bezpečnosti i funkčnosti.

4.2 Absencia časového harmonogramu aukcie

Navrhujeme, aby Úrad zverejnil plánovaný časový harmonogram a priebeh výberového konania, podobne ako sa to udialo napr. v Českej republike. Nakoľko príprava na aukciu a samozrejme aj samotná účasť v takomto významnom

výberovom konaní podlieha schvaľovaniu na viacerých úrovniach riadenia, zverejnenie plánovaného harmonogramu krokov umožní kvalitnú prípravu účasti záujemcov vo výberovom konaní.

4.3 Automatické pridelenie posledného, 10 MHz bloku pásma 2600 TDD pre účastníka výberového konania ktorý získa predposledný blok TDD

Uvítali by sme vyjadrenie Úradu k otázke možného pridelenia posledného, desiateho (10.) TDD bloku pre účastníka výberového konania, ktorý získa deviaty (9.) TDD blok. Takýto postup sa podľa našich informácií uplatnil v niektorých štátoch za účelom vytvorenia *de facto* ochranného pásma.

4.4 Oprava preklepu vo vysvetlení pojmu „Závazok národného roamingu“ v časti 7.3 Vysvetlivky pojmov a skratiek

Definícia pojmu „záväzok národného roamingu“ v časti 7.3 Vysvetlivky pojmov a skratiek podľa nášho názoru obsahuje preklep, nakoľko uvádza, že záväzkom národného roamingu je *„záväzok účastníka výberového konania poskytnúť... prístup k verejnej komunikačnej sieti alebo verejným komunikačným sieťam prevádzkovaným účastníkom výberového konania s použitím rádiových frekvencií pridelených na základe tohto výberového konania a ďalej s využitím už držaných rádiových frekvencií vo frekvenčných pásmach 900 MHz, 1800 MHz a 2100 MHz.“*

Nakoľko v celom dokumente predloženom na verejnú konzultáciu sa pásmo 2100 MHz v kontexte národného roamingu nespomína, ide o preklep, ktorý navrhujeme odstrániť.

4.5 Možnosť prolongácie individuálnych povolení

Podľa platnej právnej úpravy (viď § 32 ods. 7 prvá veta ZEK) *„Úrad môže ..predĺžiť trvanie existujúcich práv inak, ako bolo určené v pôvodných individuálnych povoleniach...“* Toto ustanovenie ZEK podľa nášho názoru naznačuje, že primárne podmienky predĺženia individuálnych povolení by sa mali určovať v individuálnych povoleniach. Navrhujeme preto, aby Úrad už v individuálnych povoleniach udelených na základe výsledkov tohto výberového konania uviedol možnosť ich predĺženia, ak bude objektívne odôvodnené návratnosťou investícií a/alebo technologickým vývojom.

4.6 Podrobné vysvetlenie pojmu „pokrytie obyvateľstva ..... službami prostredníctvom svojej vlastnej siete“

Vzhľadom na neustály technologický vývoj predpokladáme v budúcnosti dostupnosť viacerých foriem zdieľania kapacít rádiových sietí, od zdieľania pasívnej infraštruktúry (rozšírené aj teraz), až po zdieľanie kľúčových prvkov rádiových sietí. Navrhujeme preto, aby Úrad vysvetlil, ako bude pristupovať k vymedzeniu pojmu „pokrytie obyvateľstva Slovenskej republiky mobilnými komunikačnými službami prostredníctvom svojej vlastnej siete.“ V širšom kontexte uvítame usmernenie, ako Úrad bude postupovať v prípadoch zamýšľaného zdieľania rádiových frekvencií operátormi.

ZAŽIME TO SPOLU

V prípade akýchkoľvek otázok alebo nejasností sme plne k dispozícii.

Slovak Telekom, a.s.
Ing. Martin Čechák
Manažér národných regulačných záležitostí